

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Jyväskylän seudun jätelautakunta on Jyväskylän kaupungin, Laukaan, Muuramen ja Toivakan kuntien yhteinen jätehuoltoviranomainen, joka vastaa jätelaissa säädetyistä jätehuollon

viranomaistehtävistä. Jätehuoltoviranomainen määrittää raamit, jolla alueella jätehuolto järjestetään. Jätehuoltoviranomainen päättää jätemaksuista, jätehuoltomääräyksistä sekä jätehuollon palvelutasosta. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa kiinteistöjen jätehuoltovelvoitteiden toteutumista

ja vastaa yhdessä alueella toimivan jäteyhtiön kanssa jätehuollon kehittämisestä. Jyväskylän kaupunki, Laukaan, Muuramen ja Toivakan kunta omistavat yhdessä jäteyhtiö Mustankorkea Oy:n, joka tuottaa kunnan vastuulle kuuluvan jätteen jätehuoltopalvelut näiden kuntien asukkaille.

Ehdotettu omistusvaatimus ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen kunnallisen jätehuollon kohdalla.

Kunnan vastuulle kuuluva jätehuolto on erityislakin perustuva kunnan peruspalvelu kuntalaisille. Kunnilla on lakisääteinen velvoite huolehtia kotitalouksien, vapaa-ajan asuntojen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätehuollosta. Kunta vastaa myös edellä mainituissa toiminnoissa syntyvien saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuollosta.

Jyväskylän seudun jätelautakunnan alueella jätehuolto on järjestetty yhteistoiminnassa seudun kuntien kesken, mikä on yleisin tapa kunnallisen jätehuollon järjestämiselle Suomessa. Jätehuollon järjestäminen seudullisessa yhteistyössä on ainoa järkevä vaihtoehto, sillä jätehuoltoon liittyy valtavasti koko ajan lisääntyvää sääntelyä, jätehuolto vaatii isoja investointeja ja jätteenkuljetuksessa- ja käsittelyssä saadaan hyötyä isommista jätevolyymeista, mikä tehostaa toimintaa ja vaikuttaa kustannuksiin alentuvasti. Yksittäisen kunnan on ollut mahdotonta saada järjestettyä jätehuoltoja kustannustehokkaasti ja kaikki lakisääteiset vaatimukset huomioiden.

Kunnan jäteyhtiölle siirtämät jätehuollon palvelutehtävät muodostavat laajan kokonaisuuden, josta säädetään jo hyvin tarkasti jätelainsäädännössä. Mietinnössä ei tule lainkaan ilmi, mikä on ehdotetun omistusvaatimuksen suhde jätelain mukaisten palvelutehtävien siirtoon. Kunnat eivät tee omistamansa jäteyhtiön kanssa hankintalain 15 §:n mukaista hankintasopimusta vastuulleen kuuluvan jätehuollon järjestämisestä. Yhtiön omistajakunnista jokainen on siirtänyt jätelain 43 §:n mukaisesti osakassopimuksella jätehuollon käytännön järjestämisen eli palvelutehtävät Mustankorkea Oy:n hoidettavaksi. Jätehuollon palvelutehtävillä tarkoitetaan jätteen vastaanottoa, kuljetusta, käsittelyä, jätemaksujen laskutusta, jäteneuvontaa sekä näihin liittyviä

hallinnollisia tehtäviä. Jätelain 23 §:n mukaan jätehuoltoviranomaisen toiminta-alueen tulee olla sama kuin kuntien yhteisen jäteyhtiön toiminta-alue.

Kunnallisten jäteyhtiöiden omistusosuudet mukailevat jokaisen kunnan asukaslukua. Omistajakunnille ei ole aiheutunut seudullisesti järjestetystä jätehuollosta lainkaan kustannuksia. Jätelain 78 §:n mukaisesti kunnallisen jätehuollon järjestämiseen ei voida käyttää verovaroja, vaan kaikki

jätehuoltoon tarvittavat kustannukset katetaan kuntalaisilta perittävillä jätemaksuilla. On katsottu, että asukasmääriin sidotut omistusosuudet ovat oikeudenmukaisia. Asukasmäärältään suuremman kunnan asukkaat tarvitsevat jätehuoltopalveluita enemmän ja suurempien kuntien

asukkailta kerätään enemmän jätemaksuja palveluiden järjestämiseen kuin asukasmäärältään pienemmiltä kunnilta.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella on toteutuessaan useita negatiivisia vaikutuksia. Omistusosuuden vähimmäisvaatimus toteutuessaan muuttaisi koko kunnallisen jätehuollon toimintaympäristön Suomessa sekä vaikuttaisi valtaosaan suomalaisten jätehuoltopalveluista. Mietinnössä ei ole arvioitu riittävästi muutoksen vaikutuksia kunnalliselle jätehuollolle.

Muutos aiheuttaisi joko alueellisesti yhteisesti järjestetyn jätehuollon uudelleenjärjestelyn uusien omistusosuuksien mukaisesti tai pahimmassa tapauksessa alueellisen jätehuollon yhteistyön pirstaloitumisen. Jäteyhtiön omistusosuuksien uudelleen määrittely edellyttää, että omistajakunnat saavat sovittua asiasta yhteisymmärryksessä. Entä jos kunnat eivät pääse sopuun omistusosuuksien uudelleenjärjestelystä? Alueen kuntien allekirjoittamassa osakassopimuksessa

ei ole mahdollisuutta irtaantua osakkuudesta muutoin kuin myymällä osakkeet. Sopimus ei kuitenkaan velvoita muita kuntia tai yhtiötä lunastamaan eroavan kunnan osakkeita. Sopimus ei myöskään velvoita yli 10 % omistavia kuntia myymään osakkeitaan.

Osakkeiden ostaminen 10 % edestä voi myös olla täysin mahdotonta pienemmille kunnille taloudellisista syistä. Muutos pakottaisi tällaisessa tapauksessa kunnan irtaantumaan seudullisesta jätehuollosta. Jätehuollon kuntayhteistyön ulkopuolelle jäävät kunnat eivät yksinään kykene suoriutumaan vaativista lakisääteisistä jätehuollon velvoitteista, mistä voi seurata paikallisesti epäasianmukaisesti hoidettua jätehuoltoa sekä lisääntyviä ympäristöhaittoja. Yhteistyön

ulkopuolelle jäävien kuntien tulisi organisoida kaikki jätehuollon palvelutehtävät sekä jätehuollon viranomaistehtävät, joita ne eivät ole vuosikausiin enää itse hoitaneet.

Ehdotus johtaisi myös jätehuoltoviranomaisen toiminnan uudelleen organisointiin. Jätelain 23 §:n mukaan jätehuoltoviranomaisen toimialueen on oltava sama kuin jäteyhtiön. Uuden viranomaisen perustaminen ja toiminta aiheuttaisivat hallinnollista työtä sekä vaatisi resurssia.

Jätehuoltoviranomainen

käsittelee yksittäisten kiinteistöjen jätehuoltoa koskevat hakemukset, antaa alueelle jätehuoltomääräykset ja jätetaksan sekä päättää kuljetusjärjestelmästä. Laajojen päätösten valmistelu ja päätösprosessi kestää vähintään 1-2 vuotta. Muutokset jätehuoltoviranomaisen organisoitumisessa ja uusien jätehuoltoviranomaisten toiminnan käynnistäminen vaikeuttaisivat keskeisten viranomaistehtävien hoitamisen useiksi vuosiksi. Kaiken tämän seurauksena

kuntien hallinnollinen taakka kasvaisi merkittävästi ja pysyvästi.

Vähimmäisomistusvaatimus saattaisi lisätä tarvetta nykyisten jäteyhtiöiden aiempaa laajempaan jätehuoltopalveluiden markkinaehtoiseen ja/tai TSV-palveluiden myyntiin, kun jäteyhtiöiden ulkopuolelle jäävät yksittäiset kunnat hankkisivat lakisääteistä jätehuoltoa varten tarvittavat

palvelut kilpailuttamalla. Jäteyhtiöt eivät kuitenkaan voisi tarjota näitä palveluita kunnille tiukkojen ulosmyyntirajojen vuoksi. TSV-palveluita yhtiö voisi tarjota vain, jos palvelulle ei ole saatu tarjouksia markkinoilta. Ulosmyyntirajoja ollaan myös tiukentamassa, mikä supistaisi mahdollisuutta entisestään. Esimerkki Jyväskylän seudulta: Biojätteen jätehuollon järjestäminen kuuluu kunnan vastuulle. Ainoa biojätteen käsittelylaitos Keski-Suomessa on Mustankorkean

omistama biokaasu- ja kompostointilaitos. Laitos on aikanaan rakennettu, jotta osakaskunnista syntyvälle biojätteelle ja puhdistamolietteilille olisi oma käsittelypaikka. Mustankorkea ei voisi kuitenkaan jatkossa tarjota yhteistyön ulkopuolelle jääville kunnille biojätteen käsittelyä ulosmyyntirajojen vuoksi, varsinkaan niiden kiristyessä. Tämä aiheuttaisi sen, että biojäte ja puhdistamoliete kuljetettaisiin maakunnan ulkopuolelle käsittelyyn. Mikä väistämättä nostaisi käsittelykustannuksia, joka heijastuu suoraan asukkaiden jätemaksuihin. Sekajätteen käsittelykapasiteetti on myös rajoitettua ja nykyiselle järjestämälle valmiiksi mitoitettua, eikä käsittelykapasiteettia ole kattavasti tarjolla kaikkialla Suomessa.

Mietinnössä ei lainkaan tuoda esille ehdotuksen vaikutuksia kunnallisen jäteyhtiön omistus- ja sopimusjärjestelyihin. Jäteyhtiöt omistavat ja hallinnoivat infraomaisuutta. Jäteyhtiöiden investointeja ei voida mitenkään jakaa omistajien kesken, kuten biokaasu- ja kompostointilaitosta, jätekeskusta tai lajitteluasemia. Vaikutuksia ei myöskään arvioida jo kilpailutettujen jätteenkuljetusurakoiden osalta. Mustankorkea Oy kilpailuttaa jätteenkuljetusurakat hankinta- ja jätelainsäädännön mukaisesti, ja urakoita hoitavat yksityiset kuljetusyrietykset. Urakka-alueet eivät noudata toimialueen kuntien rajoja, joten urakoihin tulisi väistämättä muutoksia pirstaloitumisen myötä. Kuljetusurakoiden sopimuskaudet ovat yleensä 5-7 vuoden mittaisia.

Jätteenkäsittelypalvelua

koskevat sopimukset, esimerkiksi sekajätteen käsittelystä, ovat huomattavasti pidempiä, jopa kymmeniä vuosia. Vaikutukset kaikkiin näihin sopimuksiin olisivat merkittäviä. Jätteenkuljetusten urakasopimuksia tulisi irtisanoa tai sopimukseen saattaisi tulla suuriakin muutoksia, jos jokin jo kilpailutettu alue jäisi urakasta pois. Muutoksista hyvin suurella todennäköisyydellä aiheutuisi sopimusrikkomuksista johtuvia sanktioita, kuten sakkoja. Nämä sakkomaksut tulisivat katettavaksi asukkailta perittävillä jätemaksuilla. Sopimusmuutokset vaikuttaisivat myös negatiivisesti urakkaa tekeviin yrityksiin, kun heidän työhönsä tulisi muutoksia tai se loppuisi ennen aikaisesti.

Kunnat ovat vastuussa jätehuollon järjestämisestä, vaikka jätteenkuljetuksen hoitaisivat yksityiset kuljetusyrietykset. Jätehuollon velvoitteet on katsottu perustuslain 124 §:n mukaiseksi merkittäväksi julkisen vallan käytöksi ja julkiseksi hallintotehtäväksi. Jätelain mukaan ainoastaan kunnan omistama sidosyksikkö voi hoitaa jätehuollon palvelutehtäviä kunnan itsensä sijasta. Jätehuollon palvelutehtäviä ei siis voida siirtää markkinaehtoiseksi toiminnaksi. Jos jotkut kunnat joutuisivat irtaantumaan seudullisesta jätehuollosta, tarkoittaisi se sitä, että velvollisuus hoitaa jätehuollon palvelutehtävät säilyisivät kunnalla. Jätteen kuljetukset tulisi hoitaa joko omana toimintana tai

kilpailuttaa ne. Yksittäisen muutaman tuhannen asukkaan kunnan kotitaloudet eivät muodosta millään tavalla taloudellisesti järkevää urakkaa kilpailutettavaksi.

Muutoksella olisi myös negatiivisia vaikutuksia kuntien asukkaisiin. Jäteyhtiöiden toiminnan uudelleen järjestelyn myötä toiminnan kustannustehokkuus on vaarassa heikentyä, mikä näkyisi kotitalouksien jätemaksujen nousemisena ja vaikuttaisi jätehuoltopalveluiden saatavuuteen. Jätehuoltopalveluiden järjestämiseen saattaisi tulla katkoksia, jätemaksut tulisivat nousemaan sekä jätehuoltopalveluiden taso ja laatu vaarantuisivat, kun resursseja jätehuoltoon ei yksittäisessä kunnassa ole riittävästi. Muutoksesta aiheutuvat kustannukset ja lisääntynyt hallinnollinen työ tulisi asukkaiden maksettavaksi jätemaksuissa. Jätelain 34 § edellyttää kunnan jätehuoltopalveluilta tiettyjä laatuvaatimuksia, joiden on seudullisessa toiminnassa voitu katsoa toteutuneen kaikissa alueen kunnissa samantasoisesti. Toiminnan pirstaloitumisen myötä on hyvin todennäköistä, että näitä laatuvaatimuksia ei yksittäisissä kunnissa pystytä samalla tavalla toteuttamaan. Tämä aiheuttaisi, että osalla kotitalouksista jätehuoltopalveluiden saatavuus ja laatu heikentyisivät samalla kuin jätemaksut nousisivat.

Mietinnössä on tuotu esille, että kilpailutuksesta saatujen hyötyjen määrää riippuu siitä, kuinka paljon sidosyksiköiden omaa tuotantoa vapautuu markkinoille kilpailutettavaksi. Jätehuoltoalalla ehdotettu muutos saattaisi lisätä kilpailutusten kokonaismäärää, mutta kuljetettavan ja käsiteltävän jätteen määrä pysyisi kuitenkin samana. Muutos ei todennäköisesti lisäisi uusia yksityisiä jätehuoltoalaan kohdistuvia investointeja, sillä kilpailutettavan jätteen määrät olisivat

pienempiä ja sijainnit enemmän hajallaan. Tämä ei luo riittävän varmaa toimintaympäristöä tai volyyymiä uusille investoinneille.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Jyväskylän seudun jätelautakunnan toimialueen jäteyhtiö Mustankorkea Oy:llä on tällä hetkellä neljä omistajakuntaa, joista kaksi kuntaa omistaa Mustankorkeasta alle 10 %:

- Jyväskylän kaupunki 80,0 %
- Laukaan kunta 12,8 %
- Muuramen kunta 5,8 %
- Toivakan kunta 1,4 %

Omistussuhteiden muutos tai yhtiön omistajien määrän muutos vaikutta suoraan alueellisesti järjestyn jätehuollon viranomaistehtävien hoitamiseen. Tällä hetkellä omistajakuntien jätehuollon viranomaistehtävät on järjestetty jätelain 23 §:n mukaisessa yhteisessä toimielimessä, joka toimii suurimman omistajakunnan eli Jyväskylän kaupungin hallinnon alaisuudessa. Jyväskylän seudun

jätelautakuntaan kuuluu luottamushenkilöitä jokaisesta omistajakunnasta lautakuntasopimuksen mukaisesti.

Jätehuollon viranomaistoiminnasta ei aiheudu kustannuksia tällä hetkellä omistajakunnille lainkaan. Kaikki jätehuollon viranomaistoiminnasta Jyväskylän kaupungille aiheutuvat kulut katetaan jätemaksuista, joita peritään suoraan kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvilta asukkailta. Jos viranomaistoiminta muutoksen myötä hajautuisi nykyisestä, aiheuttaisi se kustannusten lisääntymistä alueella, kun aikaisemmin yhteisesti järjestetty viranomaistoiminta olisi useamman tahon käsissä.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Alueellisena jätehuoltoviranomaisena on mahdotonta nähdä, että omistusosuuksien muutoksesta seuraisi Jyväskylän seudulla minkäänlaisia hyötyä millekään taholle.

Muutos ei toisi taloudellista hyötyä alueen kunnille, alueen asukkaille eikä alueen yrityksille. Jätehuollon kustannukset katetaan suoraan asukkailta kerättävillä jätemaksuilla. Jätelautakunnan alueen asukkaiden jätehuoltopalveluiden käsittely- ja kuljetusmaksut on tasattu kaikkien kuntien

kesken, jolloin maksut ovat samat asukkaan asuinpaikasta- tai kunnasta riippumatta. Asukasmäärältään pienemmän kunnat ovat hyötyneet suurempien kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Ehdotuksen taloudellisten arvioiden mukaan muutoksella olisi positiivisia vaikutuksia erityisesti tapauksissa, jossa hankittavat palvelut kilpailutettaisiin jatkossa markkinoilta. Kunnallinen jäteyhtiö kilpailuttaa jätteenkuljetukset jo tällä hetkellä markkinoilta. Muutos ei toisi alueen yrityksille taloudellista hyötyä. Toki mahdollista on, että muutoksen myötä kilpailutettavia urakoita saattaisi tulla määrällisesti enemmän alueella tarjolla, mutta kerrallaan kilpailutettavat alueet pienenisivät ja kustannukset tämän myötä nousisivat. Yhteisesti järjestetyn jätehuollon tuoma volyyymihyöty ei olisi laskemassa kustannuksia. Yhden pienen kunnan alueen kunnan vastuulle kuuluvat kiinteistöt eivät muodosta taloudellisesti kannattavaa jätteenkuljetusurakkaa.

Lisäksi Mustankorkealla on pitkiä sopimuksia jätteen kuljetuksista- ja käsittelyistä, jotka pitäisi irtisanoa. Sopimusrikkomuksesta muodostuvat sakot tulisivat loppupeleissä myös kuntien

asukkaiden maksettavaksi. Tämä vaikuttaa myös osan alueen yritysten toimintaan negatiivisesti, jos yrityksellä on voimassa oleva sopimus jätteenkuljetuksista, tulisi sopimukseen väistämättä muutoksia.

Kokonaisuudessaan muutos aiheuttaisi sen, että kunnallisen jätehuollon kustannukset moninkertaistuisivat alueella. Kaikki kunnalliseen jätehuoltoon liittyvä työ, jota on tehty seudullisesti resurssi- ja kustannustehokkaasti, täytyisi jatkossa tehdä useamman erillisen tahon toimesta. Jokaisella taholla pitäisi olla oma henkilöstö ja osaajat. Volyymien ja toimintakapasiteettien pienentyminen väistämättä myös johtaa kustannusten nousuun. Jätehuollon kasvavat kustannukset maksaisivat loppupelissä asukkaat.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäaika ei ole realistinen eikä se ole alkuunkaan riittävä kunnalliselle jätehuollolle. Siirtymäajassa ei ole huomioitu nykyisten jäteyhtiöiden ja niiden hallinnoiman infra-omaisuuden omistusten purkamista eikä kuntien yhteistyön uudelleen organisoimiseen tai uusien jätehuoltoviranomaisten

perustamiseen ja päätöksentekoon tarvittavaa aikaa. Jo yksin jätehuoltoviranomaisen päättämässä jätehuoltoa koskevissa suurissa kokonaisuuksissa valmistelu ja päätöksenteko vievät 1-2 vuotta aikaa päätettävää kokonaisuutta kohden. Jätehuoltoviranomaisen toiminnan aloittaminen ja organisoituminen alusta kestää arviolta 2-3 vuotta.

Siirtymäajan aikana tulee kunnissa saavuttaa yhteisymmärrys omistussosuuksien uudelleen järjestelyistä ja sen aiheuttamat valmistelu ja päätöksentekoon liittyvät muutokset toimintaan, sopimuksiin, resursseihin.

Jos yhteisymmärrystä ei saavuteta, jäteyhtiön jakamiseen menee itsessään jo ainakin kaksi vuotta aikaa. Tämän lisäksi jätehuolto tulee kunnissa samaan aikaan organisoida uudelleen. Siirtymäaika 2,5 vuotta on tähän kaikkeen kerta kaikkiaan liian lyhyt.

Huomioitavaa on myös, että jäteyhtiön osakas- ja lautakuntasopimukset ovat sellaisia asiakirjoja, jotka jokainen omistajakunnan valtuuston tulee hyväksyä ennen niiden allekirjoittamista. Sopimukseen liittyvässä päätöksenteossa on muutoksenhakumahdollisuus. Jyväskylän seudulla on jo esimerkkejä tapauksista, jossa osakas- ja lautakuntasopimusten hyväksymisestä tehtiin valitukset. Kaiken kaikkiaan näiden valitusten vuoksi asian käsittelyssä kesti erioikeusasteissa 4 vuotta.

On hyvin todennäköistä, että liian lyhyen siirtymäajan vuoksi yhteistyön ulkopuolelle jäävien asukkaiden jätehuoltoon saattaisi tulla katkoksia. Liian lyhyt siirtymäaika vaarantaa myös asukkaiden

mahdollisuuden saada jätehuoltoa jätelain asettamien laatuvaatimusten mukaisesti. Liian nopea muutos ja liian kiireinen valmistelu vaarantaisivat koko jätehuollon toimivuuden ja laadun.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Omistajakuntien pitäisi ensimmäisenä saavuttaa yhteisymmärrys, onko alle 10 % osuuden omistavien kuntien mahdollista saada hankittua lisää omistusta. Jos sopiminen kuntien kesken onnistuu ja omistusosuudet saadaan järjestettyä, osakas- ja lautakuntasopimukset on määriteltävä uudelleen uusien omistusprosenttien perusteella. Tämä koko prosessi vie myös oman aikansa, kun ei voida varmaksi sanoa kuinka kauan omistusjärjestelyistä sopuun pääseminen vie alueella aikaa. Osakas- ja lautakuntasopimukset ovat asiakirjoja, jotka vaativat kuntapoliittisen päätöksentekoprosessin

läpi käymisen.

Jos omistussuhteiden uudelleen järjestelystä ei päästä sopuun tai osakkeiden ostaminen ei ole taloudellisesti mahdollista kaikille kunnista, edessä on väistämättä yhtiön toiminnan jakaminen kokonaan tai osittain.

Yhtiön omistuksesta pois jäävien kuntien tulisi tehdä päätös siitä, miten jätehuolto jatkossa järjestetään kunnan asukkaille sekä miten lakisääteinen jätehuollonviranomaistoiminta järjestetään.

Siirtymäaikana tulisi tehdä jätehuollon organisoimiseksi seuraavat asiat:

- Sekajätteen, biojätteen, pakkausjätteiden kiinteistökeräyksen sekä saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukset. Järjestetäänkö omana toimintana vai kilpailutetaanko kuljetukset? Kilpailutus on tehtävä hyvissä ajoin ennen urakan alkamista, jotta kilpailutuksen saaneella yrityksellä on mahdollisuus

hankkia kalustoa ja henkilöstöä.

- Jätehuollon asiakasrekisterin kokoaminen kunnan asukkaista. Tätä tietoa ei ole olemassa kunnissa tällä hetkellä.

- Muiden tehtävien järjestäminen: jäteneuvonta, jätehuollon asiakaspalvelu- ja viestintä, jätemaksulaskutus ja perintä.

- Jätteen käsittelyn järjestäminen tai kilpailuttaminen.

- Jätehuoltoviranomaisen toiminnan järjestäminen. Jätehuoltoviranomaisen tulee päättää jätehuoltomääräykset ja jätetaksat. Jätehuoltoviranomaisen tulee myös jätehuoltomääräysten sallimissa rajoissa myöntää kiinteistöille poikkeuksia jätehuollon järjestämisestä. Jätehuoltoviranomaisen tulee ylläpitää jätteenkuljetusrekisteriä sekä kompostointirekisteriä. Näitä tietoja ei ole olemassa kunnissa tällä hetkellä. Jätehuoltoviranomainen määrää myös jätemaksut maksuunpanoon sekä määrää maksamattomat jätemaksut ulosottoon.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Jätehuolto on osa yhdyskunnan kriittistä infrastruktuuria ja välttämättömyyspalvelu, jonka on toimittava kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Toimiva jätehuolto on perustuslain mukainen ympäristöperusoikeuden toteutumisen edellytys.

Jätehuolto tulee jättää omistusosuusvaatimusten ulkopuolelle lausunnossa esitettyjen seikkojen ja perustelujen vuoksi. Kunnan vastuulle kuuluva jätehuolto on erityislakin perustuva kunnan peruspalvelu kuntalaisille. Kuntien jätehuoltoa ei tule rinnastaa yhteen kuntien omien organisaatioiden tukipalveluiden kanssa. Jätehuollon jättäminen omistusosuusvaatimuksen ulkopuolelle olisi nimenomaan yleisen edun mukaista, kun jätehuollon tuottamista ja kehittämistä asukkaille voisi jatkaa keskeytyksettä täysin toimivassa alueellisessa yhteistyössä.

Jätehuollon ylikunnallisessa yhteistyössä on varmistettu, että lakisääteiset ympäristön- ja terveydensuojelun velvoitteet voidaan kunnissa jätehuollon osalta täyttää kustannustehokkaasti ja että ne voidaan täyttää myös asukasluvultaan pienissä kunnissa. Jätehuolto vaatii myös suuria investointeja, jota yksittäisen kunnan ei ole mahdollista ja järkevää tehdä.

On tärkeä muistaa, että Suomi on joutunut EU:n rikkomusmenettelyyn EU:n asettamien sitovien yhdyskuntajätteen kierrätysastetta koskevien tavoitteiden jäätyä saavuttamatta. Ehdotettu muutos hidastaisi entisestään kierrätystavoitteiden saavuttamista, kun kunnat eivät voisi keskittyä niille jätelaissa säädettyjen kierrätysastetta nostavien velvoitteiden toimenpanoon. Resurssi ohjautuisi vuosiksi täysin alueellisen jätehuollon uudelleen järjestelyyn. Jätehuoltoa koskeva

sääntely ei tule lähivuosina vähenemään, vaan päinvastoin se vain lisääntyy. EU:sta tulee jatkuvasti uusia velvoitteita uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisäämiseen.

Kunnalliseen jätehuoltoon vaikuttavien lainsäädäntöön tehtävien muutosten ensisijaisena perusteena ja tavoitteena tulisi olla jätelain tarkoituksen mukaisesti ympäristön- ja terveydensuojelulliset perusteet sekä toimivan jätehuollon varmistaminen. Kun kyseessä on jätehuollon kaltainen välttämättömyyspalvelu, tulisi tarkastelun keskiöön nostaa vaikutukset kotitalouksien jätehuollolle sekä etusijajärjestyksen mukaisen jätehuollon kehittäminen.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Minkkinen Saana

Jyväskylän seudun jätelautakunta - johtava jätehuoltosuunnittelija